

П.В. Ворона,
заступник голови Полтавської обласної ради,
к.держ.упр., доцент кафедри регіонального управління
та місцевого самоврядування ХарРІ НАДУ

ДОСВІД СПІВПРАЦІ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ПОЛТАВЩИНИ З ФОНДОМ СПРИЯННЯ МІСЦЕВОМУ САМОВРЯДУВАННЯ УКРАЇНИ

Розглянуто особливості та досвід співпраці області, територіальних громад та районів Полтавщини з Фондом сприяння місцевому самоврядуванню України при Президентові України з метою подолання тих проблем територіальних громад, які вони без сторонньої фінансової допомоги вирішити не можуть. Визначено шляхи вдосконалення цієї роботи для подальшого розвитку самоврядування на Полтавщині.

Ключові слова: міське самоврядування, територіальні громади, Фонд сприяння місцевому самоврядуванню, Всеукраїнський конкурс проектів та програм розвитку місцевого самоврядування, співфінансування проектів, гранд.

Органи місцевого самоврядування в Україні не мають достатньо фінансових та матеріальних ресурсів, щоб виконувати повною мірою повноваження надані законодавством України, у т.ч. Законом України «Про міське самоврядування в Україні» та повністю задовольняти соціально-економічні, культурні потреби громадян відповідної територіальної громади, тому питання фінансування соціальних програм і не тільки соціальних є досить актуальними. І тут може стати в нагоді співпраця з фондами підтримки місцевих ініціатив.

Ідея Всеукраїнського Конкурсу проектів та програм розвитку місцевого самоврядування (далі – Конкурсу) полягає в тому, щоб надати органам місцевого самоврядування можливість реалізувати плани, по-перше, щодо подолання тих проблем територіальних громад, які вони без сторонньої фінансової допомоги вирішити не мають змоги, по-друге, сприяти втіленню в життя місцевих ініціатив і програм, спрямованих на соціально-економічний розвиток територій. Допомогу в цьому, причому насамперед ресурсами, мусить надавати держава.

Механізм такої допомоги було запропоновано простий: місцеві ради розробляють проект, спрямований на вирішення конкретної проблеми чи на розвиток певної конкретної галузі місцевого господарства; далі цей проект подається на розгляд компетентного журі, яке після його ретельного аналізу і обговорення ухвалює рішення про те, чи варто державі підтримувати реалізацію цього задуму. У разі, якщо рішення позитивне, кошти на часткове фінансування (частину фінансування мають взяти на себе відповідні ради) закладаються до Державного бюджету, і після його затвердження у вигляді цільової субвенції спрямовуються до відповідної місцевої ради, за умов її співфінансування.

Усі проекти Конкурсу поділяються на п'ять категорій залежно від кількості населення, яку репрезентує орган місцевого самоврядування. До першої категорії віднесли органи місцевого самоврядування сіл і селищ, а до, скажімо, п'ятої – ті, що представлятимуть міста-мільйонники, області тощо. Від категорії залежить і максимальний обсяг гранта (грошової субвенції) на реалізацію проекту: на першу категорію – до 100 тис., а на п'яту – 1 500 тис. грн. Більш детально:

Категорії учасників та максимальний розмір гранта

1-ша категорія. Проекти (програми) органів місцевого самоврядування сіл, селищ.

Максимальний розмір гранта – до 200 000 грн.

2-га категорія. Проекти (програми) органів місцевого самоврядування міст, районів, районів у містах з населенням до 50 тис. жителів.

Максимальний розмір гранта – до 200 000 грн.

3-тя категорія. Проекти (програми) органів місцевого самоврядування міст, районів, районів у містах з населенням від 50 тис. до 100 тис. жителів.

Максимальний розмір гранта – до 500 000 грн.

4-та категорія. Проекти (програми) органів місцевого самоврядування міст, районів, районів у містах з населенням понад 100 тис. жителів.

Максимальний розмір гранта – до 1 000 000 грн.

5-та категорія. Проекти (програми) органів місцевого самоврядування міст з населенням понад 1 млн жителів, областей, Автономної Республіки Крим.

Максимальний розмір гранта – до 1 500 000 грн.

Організатори Конкурсу ставлять відповідні вимоги перед учасниками конкурсу, дотримання їх сприяє життєдіяльності і згуртованості громад навколо вирішення їх проблем:

- розробку методології інноваційних підходів до вирішення питань місцевого значення на території відповідного села (селища), міста, району та області;

- здійснення окремих організаційно-технічних заходів, використання яких має суттєво вплинути на поліпшення життєдіяльності певної територіальної громади або сукупності територіальних громад;

- підвищення рівня безпосередньої участі жителів у здійсненні місцевого самоврядування;

- використання сучасних управлінських технологій;

- запровадження нових механізмів вирішення проблем територіальних громад на базі ринкових відносин та демократичних принципів;

- бюджет проекту має передбачувати фінансування з місцевого бюджету, Державного бюджету (фонду Конкурсу) та організаціями партнерами. Обсяг фінансування заходів проекту з фонду Конкурсу не повинен перевищувати 80 % загального бюджету.

У проведенні Всеукраїнського конкурсу проектів та програм розвитку місцевого самоврядування у 2007 р. були пріоритетними такі напрямки:

- розвиток ефективних механізмів управління, зокрема електронного врядування, запровадження європейських стандартів ISO 9001:2000;

- розробка та реалізація інвестиційної політики місцевого самоврядування шляхом підвищення ефективності використання земель територіальних громад;

- реформування системи житлово-комунального господарства;
- розвиток міжнародного співробітництва в контексті запровадження європейських стандартів в галузі місцевої і регіональної демократії;
- розвиток транскордонного та прикордонного співробітництва в контексті євроінтеграції України.

Орієнтовна тематика проектів (програм) підготовлена відповідно до Положення про Всеукраїнський конкурс проектів та програм розвитку місцевого самоврядування, мала такі основні напрямки:

- організація ефективної системи надання соціальних послуг населенню;
- розвиток ефективних механізмів управління;
- удосконалення процедури прийняття рішень органами місцевого самоврядування;
- розробка пропозицій щодо розмежування повноважень між органами місцевого самоврядування різних рівнів;
- розробка та реалізація інвестиційної політики місцевого самоврядування;
- реформування системи житлово-комунального господарства;
- розвиток мережі громадського транспорту;
- удосконалення системи планування, забудови та благоустрою населених пунктів;
- удосконалення механізмів організації громадського порядку та охорони довкілля;
- розвиток туристичної діяльності та курортної справи;
- упровадження механізмів ефективного використання фінансових, земельних, майнових та інших ресурсів розвитку місцевого самоврядування;
- розробка та реалізація проектів (програм) з енерго- та ресурсозбереження, у т.ч. у житлово-комунальній сфері;
- розвиток підприємництва;
- модернізація інженерної інфраструктури;

– підвищення безпеки життя, зменшення ризику виникнення природних та техногенних катастроф на території адміністративно-територіальної одиниці;

– реформування системи охорони здоров'я, освіти та соціального забезпечення;

– освітнє, наукове та інформаційне забезпечення розвитку місцевого самоврядування. Ця тематика швидше за все буде збережена і в 2008 р.

У 2007 р. у Всеукраїнському конкурсі взяло участь 18 проектів (у 2006 р. – два) від Полтавщини в усіх категоріях учасників (три сільських, шість міських, вісім районних і обласний). Маємо вагомий результат – сім переможців:

Великосорочинська сільська рада – "Створення та популяризація туристичного маршруту "Чарівний світ Гоголя".

Чорнухинська районна рада – "Створення комплексної системи розвитку туристичної галузі Чорнухинщини "Батьківщина Григорія Сковороди".

Карлівська міська рада – "Запровадження системи роздільного збирання твердих побутових відходів як один з ефективних засобів екологічного виховання жителів міста Карлівки".

Семенівська районна рада – "Організація компактного поселення самотніх осіб похилого віку у спеціалізовані помешкання комунальної власності с. Білаки з наявністю відповідного технічного устаткування та обслуговуючого персоналу".

Крюківська районна рада м. Кременчука – "Комплексна програма відновлення історичного, культурно-рекреаційного середовища Крюківського району міста Кременчука".

Кременчуцька міська рада – "Відпрацювання пілотних проектів муніципальної політики у сфері транспортного руху, розвитку транспортно-пішохідної мережі, місць реалізації громадсько-політичних ініціатив та шляхового господарства територіальної громади м. Кременчука".

Полтавська обласна рада – "Створення туристично-рекреаційного

кластера "Гоголівські місця Полтавщини".

Разом від участі в Конкурсі місцевими громадами області отримано близько 2,5 млн грн, що становить 11% бюджету Конкурсу. Проте варто більш активно включитися в роботу сільським та селищним радам, адже якраз там ми спостерігаємо накопичення проблем, які самостійно вирішити без державної допомоги неможливо, але активність цих громад була відносно невисока. Причини: складність роботи над проектом, відсутність спеціалістів у радах, які б виконували цю роботу. Тому варто було б і районним державним адміністраціям і районним радам більш активно допомагати як методично, так і практично тим радам, які виявили бажання брати участь у конкурсі. Ще одна причина – неможливість рад забезпечити співфінансування проекту, а досить часто навіть виготовити проектну документацію, а минулий рік додав і «тендерні» проблеми освоєння коштів.

Доволі ефективно співпрацює з місцевими радами, особливо з селищами та містами – районними центрами Полтавське регіональне відділення Асоціації Міст України та громад. Ця громадська організація, що є добровільним об'єднанням органів місцевого самоврядування, допомагає селищним, сільським та міським головам займатися самонавчанням і звичайно ж в роботі над проектами та програмами. Нині відбувається активна співпраця обласної ради з Асоціацією Міст України та громад. У лютому 2008 р. з ініціативи обласної ради було організовано участь районних рад в інформаційно-методичному семінарі «Конкурсний відбір проектів та програм розвитку місцевого самоврядування у 2007 році: вимоги та особливості» (м. Запоріжжя), а потім разом з Асоціацією (АМУ) подібний семінар було проведено для голів міських та районних рад за програмою роботи координаційної ради при голові обласної ради. У листопаді-грудні 2008 р. планується також провести низку семінарів по співпраці з Фондом як для голів районних, так і міських, селищних і сільських рад у різних регіонах Полтавщини.

Досвід роботи з Фондом сприяння місцевому самоврядуванню України

на Полтавщині вже мають Шишацька селищна рада («Розвиток зеленого туризму як іноваційний механізм використання ресурсів»), Решетилівська селищна рада («Удосконалення рекреаційної інфраструктури селища Решетилівка»), Решетилівська районна рада («Іноваційна модель запровадження соціальної реабілітації дітей-інвалідів Решетилівського району»), Лубенська міська рада («Створення центру соціально-психологічної реабілітації дітей для ліквідації дитячої безпритульності і бездоглядності»), Лубенська районна рада («Організація системи сприяння в прокладенні та відновленні мережі водопостачання»), Диканська районна рада («Удосконалення рекреаційної інфраструктури регіонального ландшафтного парку «Диканський»), Чутівська районна рада («Інформаційне забезпечення органів місцевого самоврядування та жителів територіальної громади району»), Комсомольська міська рада («Розробка ефективних систем менеджменту якості в органах місцевого самоврядування на основі міжнародного стандарту ISO 9001-2000»), «Створення сучасної іноваційної моделі надання якісних медичних послуг населенню», «Комсомольська майстерня муніципального управління») та інші, про що свідчать перемоги їх проектів та програм у конкурсі Фонду.

Участь у Конкурсі представників громад Полтавщини свідчить про реальність цієї справи, що дозволяє (за умов належної фахової підготовки авторів проекту та програми) поліпшувати життя своїх співгромадян уже сьогодні. Долучаючись до участі в ньому місцеві ради навчаються більш системно і раціонально підходити до вирішення проблем громади, створюється сприятливе середовище для сталого соціально-економічного розвитку на місцевому рівні шляхом самоорганізації та соціальної активізації громад, розроблення та впровадження невеликих за обсягом громадських ініціатив, відкривають нові можливості для розвитку своїх населених пунктів, а значить – і Полтавщини, держави в цілому.

Vorona P.V. Experience of collaboration of territorial societies of Poltava with fund of assistance to local self-government of Ukraine.

The features and experience of cooperation of area, territorial communities and areas of Poltava with Fund of assistance to local self-management of Ukraine are considered at the President of Ukraine with the purpose of overcoming those problems of territorial communities, which they without the extraneous financial help to decide(solve) the opportunities have no.

Key words: local self-management, territorial communities, Fund of assistance to local self-management, All-Ukrainian Competition of the projects and programs of development of local self-management, joint financing of the projects, grant.

Ворона П.В. Опыт сотрудничества территориальных сообществ Полтавщины с Фондом содействия местному самоуправлению Украины.

Особенности и опыт сотрудничества области, территориальных обществ и районов Полтавщины с Фондом содействия местному самоуправлению Украины рассматриваются Президентом Украины с целью преодоление тех проблем территориальных обществ, которые они без внешней финансовой помощи. Определено пути усовершенствования дальнейшего развития самоуправления на Полтавщине.

Ключевые слова: местное однородное управление, территориальные общества, Фонд помощи местному однородному управлению, Всеукраинский конкурс проектов и программы развития местного однородного управления, совместное финансирование проектов.